

Aralin 4: Kalakalang Panlabas

INTRODUKSYON AT MGA POKUS NA TANONG:

Naitanong mo na ba sa iyong sarili kung bakit laganap sa mga ating mga pamilihan ang mga produktong mula sa ibang bansa? Paano kaya ito umaabot sa ating bansa?

Sa modyul na ito, malalaman mo ang kahalagahan ng kolaborasyon ng mga mamamayan, sektor ng Ekonomiya, at mga patakarang pang-ekonomiya ay susi para sa pambansang pagsulong at pag-unlad ng ekonomiya. Matutuklasan mo rin kung bakit mahalaga ang kalakalang panlabas. Higit sa lahat, malalaman mo ang kasagutan sa tanong na ito:

EQ: Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

SAKLAW NG ARALIN:

Sa modyul na ito, masusuri mo ang katanungan gamit ang mga aralin na ito:

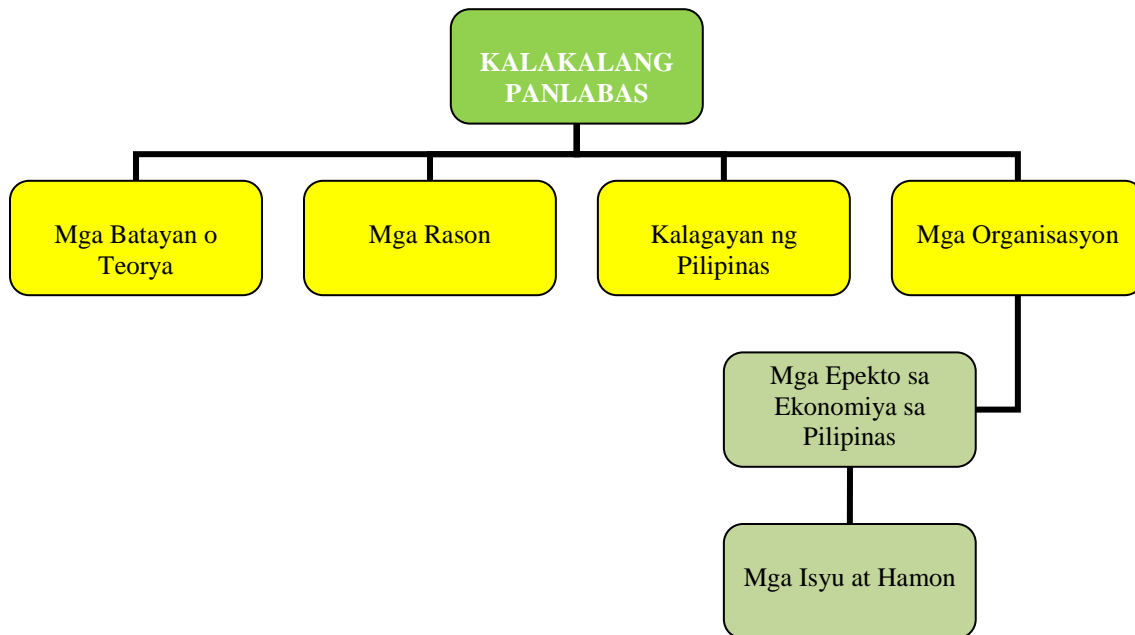
- Ang Kalakaran sa Kalakalang Panlabas ng Pilipinas
- Ang ugnayan ng Pilipinas para sa kalakalang panlabas nito sa mga samahan ng tulad ng World Trade Organization at Asia Pacific Economic Cooperation tungo sa patas na kapakinabangan ng mga mamamayan ng daigdig
- Mga Kontribusyon ng Kalakalang Panlabas sa Pag-unlad ng Ekonomiya ng Pilipinas
- Mga patakaran pang- ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino
 - Policy on ASEAN Economic Community 2015
 - Policy on Trade Liberalization

Sa aralin na ito, matutunan mo ang mga sumusunod:

- Natataya ang kalakaran ng kalakalang panlabas ng bansa
- Nasusuri ang ugnayan ng Pilipinas para sa kalakalang panlabas nito sa mga samahan tulad ng World Trade Organization at Asia-Pacific Economic Cooperation tungo sa patas na kapakinabangan ng mga mamamayan ng daigdig
- Napahahalagahan ang kontribusyon ng kalakalang panlabas sa pag-unlad ekonomiya ng bansa
- Nasusuri ang mga patakarang pang-ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino
- Natitimbang ang epekto ng mga patakaran pang-ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino

MAPA NG MODYUL:

Ito ang simpleng concept map ng mga araling tatalakayin sa modyul na ito.

MGA INAASAHANG KAKAYAHAN:

Upang maging bihasa sa modyul na ito, kailangan mong gawin ang mga sumusunod:

1. Nakapagsasaliksik at nakakapagsusuri ng mga artikulo at mga datos.
2. Napapahalagahan ang ugnayan ng bawat sektor ng ekonomiya.
3. Nakagagawa ng mga grapikong pantulong sa pag-unawa.
4. Nakakapagsusuri ng mga patakarang pang ekonomiya.
4. Nakapagpapaliwanag ng mga datos.
5. Nakagagawa ng paglalarawan ng mga dahilan at epekto ng kalakalang panlabas.
6. Nakagagamit ng mga materyales mula sa teknolohiya.
7. Nakabubuo ng konseptong mapa.
9. Nakikilahok sa pangkatang talakayan.
10. Nakalilikha ng mga alternatibong solusyon sa mga suliraning pang ekonomiya gaya ng unfavorable balance of trade at balance of payment.

PANIMULANG PAGTATAYA:

Ating tuklasin kung gaano kalalim ang iyong nalalaman tungkol sa modyul na ito. I-click ang letra ng iyong kasagutan na siyang inaakala mong pinakatamang sagot sa tanong. Sagutan lahat ng aytem.

Pagkatapos gawin ang maikling pagsusulit na ito, ay makikita kung ilan ang iyong nakuha. Tignang mabuti ang mga aytem na hindi mo nasagot ng tama at matatagpuan mo ang kasagutan habang pinag-aaralan ang modyul na ito.

- A1. Alin sa mga sumusunod ang pangunahing trade partner ng Pilipinas?
- A. Argentina
 - B. Japan
 - C. France**
 - D. South Africa
- A2. Ang reserbang dolyar ay mahalaga sa pagiging matatag ng ekonomiya ng bansa. Batayan ito kung magtataas o hindi ng presyo ng bilingin sa merkado. Lumaki ang reserbang dolyar kapag hindi
- A. nag-aangkat
 - B. na malaki ang iniaangkat kaysa iniluluwas
 - C. nagluluwas ng produkto
 - D. na malaki ang iniluluwas kaysa iniaangkat**
- A3. Panoorin ang video clip na pinamagatang “Philippine Export Multiplies GDP Growth due to Supreme quality robust fueling the Economy” <https://www.youtube.com/watch?v=E3WmUiyKWxA>. Batay sa video, ano ang kontribusyon ng kalakalang panlabas sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa?
- A. Nagdudulot ito ng matiwasay na pampolitikang ugnayan ng mga bansa
 - B. Nagbibigay ito ng pangkabuhayan at magandang pamumuhay sa mga mamamayan**
 - C. Naghihikayat ito sa mga mamamayan na bumili ng mga produktong nagmula sa ibang bansa
 - D. Nagbubunga ito ng pagbuo ng isang mayaman na kultura ng mga mamamayan
- A4. Alin sa sumusunod na pangungusap ang tama?
- A. Sapat nang may trabaho upang maging maunlad ang bansa
 - B. Nasa kamay ng manggagawa ang pag-unlad ng bansa
 - C. Nasa gobyerno ang susi sa pag-angat ng ekonomiya
 - D. Nasa paglago ng ekonomiya ang pag-unlad ng bansa**

- A5. Masasabing may pag-unlad sa ekonomiya ng bansa kung?
- A. **Tumaas ang GNI**
 - B. Tumaas ang migrasyon ng mga Pilipino
 - C. Bumaba ang krimen sa bansa
 - D. Bumaba ang antas ng marunong magsalita sa English
- A6. Alin sa sumusunod na pares ng pangyayari ang nagpapakita ng koneksiyong SANHI-BUNGA?
- A. Teknolohiya: Mababang Bahagdan ng Manggagawa
 - B. Kahirapan: Kaguluhan sa Zamboanga
 - C. Mataas na Produksiyon: Mataas na Bahagdan ng Manggagawa
 - D. **Teknolohiya: Industriyalisasyon**
- A7. Ang ating bansa ay kilala bilang bansang agrikultural. Maraming produktong agrikultural ang panluwas ng bansa. Kaya kailangang pataasin ang produksiyon ng sector na ito upang
- A. Sumigla ang ibang sector
 - B. Higit na makilala ang bansa
 - C. **Malaki ang kikitang dolyar ng bansa**
 - D. Masigurado ang pagkain ng mga Pilipino
- A8. Ang sektor ng industriya ay isa sa mahalagang sektor ng ekonomiya. May iba't-ibang gawain ang sektor na ito na kailangan upang tumaas ang produksiyon ng industriya. Alin sa mga ito ang hindi subsector ng industriya?
- A. Manufacturing
 - B. Construction
 - C. **Forestry**
 - D. Mining
- A9. Bakit tinatangkilik ng mga mamimili ang mga produkto na nasa underground economy tulad ng pirated dvds?
- A. **Mababa ang presyo**
 - B. Madaling mahanap ang mga nagbebenta
 - C. Pwede itong utangin
 - D. Maganda ang kalidad ng bilihan
- A10. Ano ang papel ng sector ng paglilingkod sa pambansang ekonomiya?
- A. Pinagmulan ng mga hilaw na materyales
 - B. Gumagawa ito ng produkto mula sa mga hilaw na materyales
 - C. **Padaliin ang mga pang ekonomiyang aktibidad**
 - D. Pangunahing pinagmulan ng pagkain

- M11. Basahin ang artikulong pinamagatang, "What did Singapore do to become so successful? I click ang url: <http://www.quora.com/What-did-Singapore-do-to-become-so-successful>. Ayon sa artikulo, bakit naging maunlad ang ekonomiya ng Singapore?
- A. isinara nito ang bansa kontra sa pandaigdigang kalakalan
 - B. masagana ang bansa sa likas na yaman
 - C. **hinikayat nito ang mga dayuhan na mamuhunan sa bansa**
 - D. hinigpitan nito ang mga pang ekonomiyang polisiya upang maprotektahan ang local na namumuhunan
- M12. Ayon sa mga Prinsipyo ng Sustenableng Pag-unlad ang bansa ay aangat kung mayroon na itong Cultural, Moral and spiritual Sensitivity; Social Justice, Inter & Intra-Generational & Spatial Equity; Economic Development; at Development of Full Human Potential. Aling reporma sa kagawaran ng Edukasyon ng Pilipinas ang tumutugon sa mga palatandaan ng pag-unlad na ito?
- A. **K-12**
 - B. Understanding by Design
 - C. Pagbabawas ng bilang ng taong gugugulin sa kolehiyo
 - D. Open High School Program
- M13. Ang mga pangulo ng bansa ay nagsikap na paunlarin ang ating ekonomiya sa pagnanais na mapabuti ang pamumuhay ng mga mamamayan. Bakit kaya hirap pa rin umunlad ang ating bansa?
- A. walang pagkakaisa ang mga Pilipino
 - B. **hindi nalilintang ng lubos an galing mga yaman**
 - C. dahil maraming corrupt na mga tao
 - D. kulang sa capital ang bansa
- M14. Ang Pilipinas ay isang agrikultural na bansa ngunit tayo ay nakaranas ng krisis sa bigas. Bakit ito nangyayari?
- A. **maraming taniman ng palay ay ginagawang subdivision at golf courses**
 - B. mataas ang presyo ng bigas na inaani sa bansa
 - C. mababa ang kalidad ng bigas sa bansa
 - D. kakulangan ng pasilidad upang makapag-imbak ng bigas
- M15. Mahalaga ang papel na ginagampanan ng mga manggagawa at pangasiwaan sa pag-unlad ng industriya. Bakit kailangan lagi silang nag-uusap?
- A. magpahayag ng hinaing sa isa't-isa
 - B. tumaas ang produksyon
 - C. pigilan ang pagtanggap ng manggawa
 - D. **magkaroon ng kolaborasyon ang bawat kasapi ng industriya**

- T16. Ayon sa pag-aaral ng Senate Committee on Agriculture and Food noong 2013, lumalabas na nagkakaroon ng kakulangan sa suplay ng bigas dahil sa mahigpit na patakaran sa pag-iimport ng bigas. Kung ikaw ang kalihim ng Department of Agriculture, ano ang iyong gagawin?
- imungkahi ang pagkakaroon ulit ng PDAF sa national budget upang mabigyan ng subsidy ang mga magsasaka
 - ipagpatuloy ang paghihigpit sa importasyon
 - taasan ang tariff para sa mga bigas mula sa ibang bansa
 - mamuhunan sa pananaliksik, imprastruktura at mahalagang kagamitan sa pagsasaka upang mapabuti ang kalidad ng ating palay**
- T17. Ikaw ang bagong talagang Kalihim ng Department of Labor and Employment at ikaw ay inatasang magsagawa ng patimpalak na “Idol ng Probinsiya” na magbibigay ng parangal sa mga mamamayan na may pinakamalaking kontribusyon sa pagpapaigting sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-ekonomiya nito. Marami ang mga nagpasa ng kanilang nominasyon kagaya ng mga sumusunod. Sino sa kanila ang may mas mataas na tsansa na manalo sa patimpalak?
- Guro na itinalagang Koordinator ng Outreach Program ng kanilang Paaralan na naging tanyag dahil sa iba’t-ibang proyekto nito sa pagkakawang-gawa
 - Pilantropo na nagbibigay ng tulong pinansiyal sa mga batang nais makapag-aral sa elementarya at high skul
 - Presidente ng isang korporasyon na nakapagtayo ng isang Micro Income Generating Foundation na kumukupkop sa mga inang walang mga trabaho upang makapagtayo ng sarili nilang maliit na negosyo na kailangan nilang palaguin sa loob ng itinakdang panahon**
 - Manggagamot na nakapaglibot sa buong Pilipinas upang makapagbigay sa mga Pilipino ng libreng serbisyo sa paggagamot.
- T18. Sa pag-aaral na ginawa ng World Bank, tinatayang 40% ng pambansang ekonomiya ay nagmula sa underground economy. Ikaw bilang economic adviser ng Pangulo, ano ang iyong maimumungkahi upang malabanan ang paglaki ng sektor na ito?
- parusahan ang mga manggagawa at negosyante na nagpapalaganap nito
 - pagmultahin ang mga tumatangkilik sa mga produkto ng sektor na ito
 - hayaan na lamang na lumago ito
 - pag-aralan at suriin ang dahilan ng paglaki nito at gumawa ng wastong hakbang**

- T19. Isa sa mga masamang epekto ng industriyalisasyon ay ang pagkakaroon ng polusyon. Bilang mayor ng iyong syudad, paano mo maitataguyod ang pang ekonomiyang kaunlaran na hindi nakokompromiso ang kalikasan?
- A. ipatigil ang mga pang ekonomiyang gawain na nakakasama sa kalikasan
 - B. pagbabayaran ng malaking multa ang mga responsable sa pagkakaroon ng polusyon
 - C. **maging mahigpit sa pagpapatupad ng batas laban polusyon**
 - D. humingi ng balato mula sa mga kompanya
- T20. Ikaw ay isang tagapangasiwa ng isang NGO na tumutulong sa pagpugsa sa kahirapan sa mga barangay sa inyong lungsod, ano ang iyong unang hakbang upang maging magtagumpay sa inyong dakilang hangarin?
- A. bigyan ng pera ang mga mahihirap
 - B. humingi ng donasyon mula sa mga banyaga
 - C. **alamin ang ugat ng kahirapan sa inyong lungsod**
 - D. tustusan ang pangangailangan ng mga mahihirap

SAVE

ISUMITE

PAGTUKLAS

Kapag ikaw ay namimili ng mga gamit sa mall, ano ang iyong batayan sa pagpili ng produkto? Mahilig ka ba sa mga produktong imported? Bakit?

Marahil marami kang maibabahagi tungkol sa usaping ito, umpisahan natin ang modyul na ito sa pamamagitan ng pagsagot sa iyong personal inventory.

Gawain 1: Ang Aking Personal Inventory

Panuto: Suriin kung saan nagmula ang iyong mga personal na gamit. Gumawa ng talahayan kung saan ililista mo ang iyong mga gamit at ang bansa kung saan ito galing.

Personal na Gamit	Bansang Pinagmulan

Pamprosesong Tanong:

1. Batay sa iyong personal inventory, saan nagmula ang iyong mga gamit? Ano ang ibig sabihin nito?
2. Paano nakakarating sa ating pamilihin ang mga produkto ng ibang bansa?
3. Sa iyong palagay, nakakatulong ba ang pagbili ng mga imported na produkto? Ipaliwanag.

SAVE

Mula sa unang gawain, napag alaman mo na mayroong mga bagay na nagmula pa sa ibang bansa. Nataya mo rin ang iyong sarili pagdating sa pagpili ng mga produkto. Gawin ang susunod na aktibity upang mailahad mo ang iyong inisyal na pang unawa patungkol sa kahalagahan ng kalakalang panlabas.

Gawain 2: Map of Conceptual Change

Panuto: Punan ang Initial na Bahagi ng IRF Sheet sa ibaba. Isulat ang iyong nalalaman tungkol sa kahalagahan ng Kalakalang Panlabas.

Initial

Revised

Final

Pamprosesong Tanong:

1. Ano sa iyong palagay ang kahalagahan ng kalakalang panlabas?
2. Nakakabuti ba sa bansa ang pag iimport o pag aangkat ng mga produkto? Bakit?
3. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

PAGTATAPOS NG PAGTUKLAS:

Naibigay mo na ang iyong inisyal na kaalaman sa pamamagitan ng pagsagot sa IRF worksheet. Ngayon ay ating alamin at paghmbing ang iyong kasagutan sa inyong mga kklase. Habang ikaw ay nahahambing ay napagtanto mo kung ang iyong kaalaman ay may kaugnayan sa pamantayan. Mapag-aaralan mo ang ibang konsepto na makakatulong upang magawa mo ang pangwakas na proyekto ng unit na ito. Ang proyekto ay ang paggawa ng Pang Ekonomiyang Adbokasiya. Umpisan nating linangin ang iyong kaalaman sa pamamagitan ng mga susunod na gawain.

Sa bahaging ito ng aralin ay unti-unti mong aalamin kung paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad. Ang layunin mo sa bahaging ito ng aralin ay maunawaan ang kahalagahan kalakalang panlabas. Mauunawaan mo rin kung paano makakamit at maisusulong ang pag-unlad ng ekonomiya. Upang iyong malaman ang mga paraan, ipagpatuloy mo ang modyul.

Sa nakaraang gawain, naipamahagi mo ang iyong inisyal na pagkakaunawa patungkol sa kahalagahan ng kalakalang panlabas. Upang mapatohanang ito, gawin mo ang susunod na aktibity.

Gawain 3 : Pagsusuri ng mga Artikulo

Panuto: I-click ang mga sumusunod na URL. Basahin ang mga artikulo at sagutan ang Frayer's Model.

Pagbasa 1

Artikulo 1: Benefits of International Trade

<http://www.economywatch.com/international-trade/benefit.html>

Artikulo 2: The Philippine economy, 1998 to 2010: (Part III) Foreign trade in the economy

<http://www.philstar.com/business/693639/philippine-economy-1998-2010-part-iii-foreign-trade-economy>

Batay sa mga artikulo na binasa, punan ang Frayer's Model

Kahulugan:	Mga Rason:
KALAKALANG PANLABAS	
Mga Epekto:	Mga Halimbawa:

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang ibig sabihin ng kalakalang panlabas? Anu-ano ang mga halimbawa nito?
2. Bakit nakikipagkalakalan ang mga bansa?
3. Ayon sa iyong binasa, nakakabuti ba ang kalakalang panlabas sa ating ekonomiya? Ipaliwanag.
4. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

SAVE

ISUMITE

Napag alaman mo mula sa mga artikulong nabasa ang mga pangunahing konsepto patungkol sa kalakalang panlabas. Upang lubos na maunawaan ito, gawin mo ang mga kasunod na gawain.

Gawain 4: Pagsusuri ng Video

<https://www.youtube.com/watch?v=Vvfzaq72wd0>

International trade: Absolute and comparative advantage

Panuto: Panoorin ang video patungkol sa teorya ng kalakalang panlabas. Habang pinapanood mo ito, gamitin ang Evernote upang itala ang mga mahahalagang konsepto mula sa iyong pinapanood. Matapos mong mapanood ng video, paghambingin ang dalawang teorya sa pamamagitan ng pagkompleto sa pangungusap sa ibaba.

Ang absolute advantage at comparative advantage ay magkakatulad dahil

_____.

Ang absolute advantage at comparative ay magkaiba dahil ang

Absolute advantage ay _____, ngunit ang comparative advantage ay _____.

Absolute advantage ay _____, ngunit ang comparative advantage ay _____.

Absolute advantage ay _____, ngunit ang comparative advantage ay _____.

ISUMITE

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang pagkakaiba at pagkakatulad ng absolute advantage at comparative advantage?
2. Ano ang naging batayang ng mga bansa sa kanilang kalakalan sa ibang bansa?
3. Bakit mahalagang malaman ng bansa ang kanilang absolute advantage at comparative advantage?
4. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Nalaman mo na ang mga batayan ng bansa sa kanilang pangangalakal sa pandaigdigang pamilihan. Ngayon ay aalamin mo kung ano ang absolute advantage at comparative advantage ng Pilipinas.

Gawain 5: Ang Absolute at Comparative Advanatage ng Pilipinas

Panuto: Gamit ang Glogster, gumawa ng presentasyon na nagpapakita ng mga produkto at serbisyo na tinuturing na absolute advantage at comparative advantage ng Pilipinas.

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang napuna mo sa mga produkto at serbisyo na ipinakita mo sa iyong presentasyon?
2. Masasabi mo bang “globally competitive” ang mga produkto at serbisyo na ito? Ipaliwanag.
3. Paano kaya mapahusay ng ating bansa ang ating panlabas na kalakalan?
4. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Naibahagi mo ang mga produkto at serbisyo na ipinagmamalaki ng ating bansa. Titingnan natin ngayon ang performance ng ating kalakalang panlabas. Gawin mo ang susunod na aktibity.

Gawain 6: Pagbubuod ng Artikulo

Panuto: Gamit ang Interactive Outline Tool, gumawa ka ng buod para sa artikulong pinamagatang, “ PH Improves Standing As World Trade Destination ”

<http://ppp.gov.ph/?p=20965>

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang mga dahilan ng pag angat ng ating kalakalan?
2. Paano pa kaya mapahusay ang kalakaran ng ating panlabas na kalakalan?
3. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Ngayon, nalaman mo na ang ranggo ng ating bansa sa pandaigdigang kalakalan. Aalamin natin sa susunod na gawain ang mga patakaran na ipinapatupad upang mapangalagaan ang kapakanan ng lokal na ekonomiya.

Gawain 7: Patakarang Proteksyonismo

Panuto: Panoorin ang mga sumusunod na video:

Episode 35: Why do countries restrict trade?

<https://www.youtube.com/watch?v=Y2X3KPilAt0>

Episode 36: Types of Trade Restrictions

<https://www.youtube.com/watch?v=e2gQxN1OBg>

Pamprosesong Tanong:

1. Bakit ipinapatupad ng mga bansa ang mga patakarang naghahadlang sa malayang kalakalan?
2. Anu-ano ang mga patakarang ito? Paano ito nakakaapekto sa pambansang ekonomiya?
3. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Iginigiit na ang mga patakarang proteksyonismo ay nakakabuti sa isang bansa, samantala mayroong mga ekonomista na nagsasabing ito ay nakakasama. Tatalakayin natin sa susunod na gawain ang argumentong ito.

Gawain 8: Pagsusuri ng Teksto at Artikulo

Panuto: Basahin ang mga sumusunod na artikulo at kumpletuhin ang Reciprocal Teaching Worksheet.

Pagbasa 1

The myth of protectionism

<http://manilastandardtoday.com/2013/10/25/the-myth-of-protectionism/>

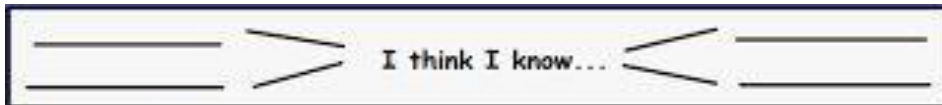

Does Trade Protection Improve Firm Productivity? Evidence from Philippine Micro Data

<http://dirp4.pids.gov.ph/ris/dps/pidsdps1032.pdf>

Why the Philippines Must Dismantle Its Protectionism

<http://dapinoychronicle.wordpress.com/2013/05/01/why-the-philippines-must-dismantle-its-protectionism/>

RECIPROCAL TEACHING WORKSHEET

 <p>_____ > I think I know... < _____</p>	
<p style="text-align: center;">Predict</p> <p>I think we will learn...</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div> <p style="text-align: right;">Word Pops</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <p>I think this is about... (discuss with your shoulder partner)</p>	<p style="text-align: center;">Question</p> <p>I wonder...</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 60%;">Wonders</div> <div style="text-align: center;"> <small>from the book</small> </div> <div style="text-align: center;"> <small>inference</small> </div> </div>
<p style="text-align: center;">Clarify</p> <p>I didn't get... (discuss with partner and write on sticky notes)</p> <p><small>As a group: clarify all items that we didn't get using tools such as a glossary, context clues, etc.</small></p>	<p style="text-align: center;">Summarize</p> <p>This is about... 5 finger summary that includes important details.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: right;"><small>Discuss: Which strategy helped you the most?</small></p>

ISUMITE

Pamprosesong Tanong:

1. Anu-ano ang mga patakaran na humahadlang sa malayang pandaigdigang kalakalan?
2. Bakit ipinapatupad ang mga patakarang ito?
3. Nakakabuti ba ang mga pakatakarang ito sa pambansang ekonomiya? Ipalawanag.
4. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Napag alaman mo na ang paglagay ng mga hadlang sa malayang kalakalan ay hindi palaging nakakabuti sa ekonomiya. Sa kasalukuyang panahon, itinataguyod ang liberalisasyon. Aalamin natin sa susunod na gawain kung paano nagsimula ang liberalisasyon at kung bakit itinataguyod ito ng mga bansa.

Gawain 9: Paggawa ng Timeline

Panuto: Magsaliksik gamit ang iba't-ibang sanggunian patungkol sa kasaysayan ng liberalisasyon. Gumawa ng timeline ayon sa mga nakalap na impormasyon gamit ang Timeline maker na matatagpuan sa http://www.readwritethink.org/files/resources/interactives/timeline_2/ . I-screenshot ang iyong ginawang balangkas at i-email sa guro

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang mga pangyayari na naging daan sa pagtataguyod ng liberalisasyon sa kalakalan?
2. Paano tinugunan ng mga bansa ang pag bukas ng kanilang ekonomiya para sa malayang kalakalang panlabas?
3. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Natanto mo na ang liberalisasyon sa kalakalan ay sinusupportahan ng mga bansa sa daigdig. Aalamin natin sa susunod na gawain ang mga organisasyon kung saan aktibong nakikilahok ang Pilipinas.

Gawain 10: Data Retrieval Chart

Panuto: Gumawa ng pagsasaliksik patungkol sa mga organisasyon na may kaugnayan sa kalakalang panlabas. Punan ang data retrieval chart.

Mga Organisasyon	Mga Layunin	Mga Patakaran	Kontribusyon sa Ekonomiya ng Pilipinas
World Trade Organization			
APEC			
ASEAN			

ISUMITE

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang magkakatulad at pagkakaiba ng mga organisayong ito?
2. Bakit nakikilahok ang bansang Pilipinas sa mga ganitong organisasyon?
3. Nakakabuti ba ang pagsali ng atng bansa sa mga organisasyong ito? Ipaliwanag.
4. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Mula sa naunang gawain, nalaman mo kung bakit sumasali ang Pilipinas sa mga pandaigdigang organisasyon na nagsusulong ng patas at malayang kalakalan. Sa susunod na gawain, titingnan natin ang mga reaksiyon ng mga mamamayan patungkol sa mga naging epekto ng pagiging kasapi ng mga organisasyong ito.

Gawain 11: Pagsusuri ng mga Larawan

Panuto: Suriin ang mga larawan at kumpletuhin ang tsart sa ibaba.

Larawan 1	Larawan 2	Larawan 3
		
<p>Ang aking masasabi sa larawang ito ay</p>	<p>Ang aking interpretasyon sa larawang ito ay</p>	<p>Ang aking damdamin sa larawang ito ay</p>
<p>Sa kabuhatan, ang pagsali ng Pilipinas sa iba't-ibang organisasyong pandaigdig ay _____ dahil _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

ISUMITE

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang pinapakita ng mga larawan?
2. Bakit negatibo ang pananaw ng mga mamamayan sa mga organisasyong pinakita?
3. Dapat bang manatiling miyembro ng mga organisayong ito ang bansang Pilipinas? Ipaliwanag.
4. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Napagtanto mo mula sa naunang gawain ang mga reaksiyon ng mga mamamayan laban sa mga organisayong ito. Tatalakayin natin sa susunod na gawain ang dahilan ng ganitong reaksiyon.

Gawain 12: POW+ Tree

Suriin ang sumusunod na mga artikulo. Alamin ang dahilan ng negatibong pananaw at reaksiyon ng mga mamamayan patungkol sa mga patakaran ng mga organisasyong nagsusulong ng malayang kalakalan. I-click ang mga URL upang malaman ang mga ito.

Artikulo 1: 14 years of oil deregulation is enough!

<http://arnoldpadilla.wordpress.com/2012/02/10/14-years-of-oil-deregulation-is-enough-last-part/>

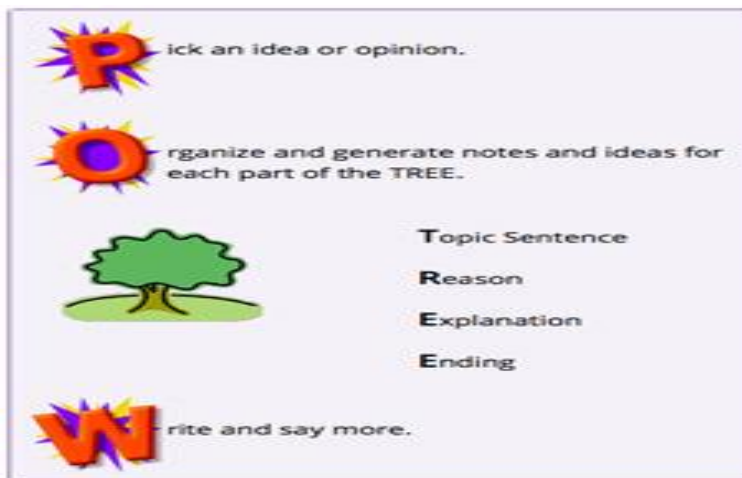
Artikulo 2: Trade liberalization in agriculture results in worsening poverty, underdevelopment

<http://bulatlat.com/main/2013/10/10/trade-liberalization-in-agriculture-resulted-in-worsening-poverty-underdevelopment/>

Artikulo 3: Solon calls for review of privatization law

<http://newsinfo.inquirer.net/breakingnews/nation/view/20110106-312838/Solon-calls-for-review-of-privatization-law>

Pagkatapos basahin ang mga artikulo, isulat gamit ang POW+Tree Worksheet ang iyong opinyon at paninindigan tungkol sa mga isyung kinakaharap ng mga patakaran sinusunod ng Pilipinas bilang kasapi ng WTO, APEC at ASEAN.

ISUMITE

Pamprosesong tanong:

1. Ano ang ibig ipahiwatig ng mga artikulong iyong nabasa?
2. Sumasang ayon ka ba sa mga pananaw ng mga may akda? Ipaliwanag.
3. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Sa puntong ito ng aralin, marahil marami ka nang napag alaman tungkol sa paksa. Gawin ang susunod na gawain upang mailahad mo ang iyong mga bagong kaalaman.

Gawain 13: Mga Nabuong Kaalaman

Isulat mo ngayon sa REVISED na kolum ang mga bagong kaalaman patungkol sa kahalagahan ng kalakalang panlabas.

Initial	
Revised	
Final	

ISUMITE

Mga Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang nagpabago o nagpanatili ng iyong kasagutan?
2. Paano nakatulong ang mga nakalipas na gawain sa pagsagot mo sa tanong?
3. Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?

Gawain 14: 3-2-1

Bago ka magpatuloy sa pagpapalalim ng iyong kaalaman at karanasan sa konseptong natutunan isagawa muna ang pagtatasa sa iyong sarili.

Name _____ Date _____

Topic _____

3 Things I Learned

1. _____
2. _____
3. _____

2 Interesting Facts

1. _____
2. _____

1 Question I Have

1. _____

ISUMITE

Kung mga katanungan, ipaalam ang guro patungkol sa mga konseptong hindi pa lubos naunawaan sa pamamagitan ng pagpadala ng email.

PAGTATAPOS NG PAGLINANG

Sa bahaging ito ay nalaman mo na kung paano nakakakaapekto ang mga patakaran sa kalakalalang pandaigdig sa pamumuhay ng mga mamamayan.

Nabalikan mo na ang unang bahagi ng modyul na ito at napaghambing ang iyon inisyal na kaisipan sa pamamagitan ng ibat-ibang gawain. Gaano naapektuhan ang iyong inisyal na ideya mula sa mga gawaing isinagawa? Alin sa mga ideyang ito ang kakaiba at kailangan mong baguhin? Anu-ano ang mga bagong hangarin at layunin na nais mong makamit.

Ngayon ay alam mo na ang mahahalagang kaisipan at ideya ukol sa paksang ito. Kung gayon ay palalimin na natin ang mga kaalamang ito sa pamamagitan na susunod na bahagi ng modyul na ito.

Ang iyong layunin para sa bahaging ito ng ating aralin ay higit na makita at maunawaan ang iba pang aspeto ng aralin ukol sa paksa kung paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad sa gitna ng mga isyung kinakaharap sa kalakalalang panlabas. Ang mga susunod na gawain ay makakatulong sa iyo upang masuri at mapagyaman ang iyong mga nalaman mula sa naunang mga aralin at gawain.

Gawain 15: Stop and Dare

Panuto: Basahin at suriin ang mga artikulo, estadistika at patungkol sa epekto ng trade liberalization.

The Benefits of Trade for Developing Countries

http://www.ustr.gov/sites/default/files/uploads/factsheets/2008/asset_upload_file226_15014.pdf

Trade liberalization: Poverty's friend or foe?

<http://www.idrc.ca/EN/Resources/Publications/Pages/ArticleDetails.aspx?PublicationID=693>

Gamit ang STOP & DARE Planning Sheet sa url link na ito : cte.jhu.edu/onlinecourses/SchoolofEducation/JHUSSI/English/Sciencefiction?STOP.DARE_planningsheet.pdf. Punan ng mga kinakailangang impormasyon ang worksheet.

Gamiting Premise ang: “Ang liberalisasyon sa pandaigdigang kalakalan ay daan sa pagkamit ng maunlad na ekonomiya”

Sa mga nakaraang gawain naipakita kung bakit negatibo ang reaksiyon ng mga mamayan patungkol sa trade liberalization. Nagkaroon ng ganoong pananaw dahil na rin sa mga *misconception* nila. Sa mga estadistika at pagaaral napatunayan na ang ganitong paninindigan ay hindi tama sa lahat ng pagkakataon.

Gawain 17: Student’s Synthesis

Panuto: Suriin ang tatlong naibigay na sitwasyon. Pagkatapos ay punan ang mga kinakailangan ng Student’s Synthesis Worksheet na nasa ibaba.

	Situation 1 (Promotional Campaign)	Situation 2 (News Article)	Situation 3 (Opinion)
Essential Question: Paano makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad?	The Philippine Economy on Rise https://www.youtube.com/watch?v=SDL-dU9dXQE Makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad sa pamamagitan ng	The Philippines: The next Asian Tiger economy? http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/06/philippine-s-asian-tiger-econom-2014612144132483842.html Makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad sa pamamagitan ng	Why is the Philippines still poor? http://globalnation.inquirer.net/viewpoints/viewpoints/view/20090825-221948/Why-Is-the-Philippines-Still-Poor Makakamit ng isang ekonomiya kagaya ng Pilipinas ang pambansang pagsulong at pag-unlad sa pamamagitan ng

ISUMITE

Pamprosesong Tanong:

1. Suriin ang mga sagot sa Essential Question mula sa talahanayan. Paano sila magkakatulad?
2. lisa lang ba ang pamamaraan sa pagkamit at pagsulong ng isang maunlad na ekonomiya? Kung ang sagot ay OO, ipaliwanag. Kung ang sagot ay hindi, paano nagkakaiba ang mga ito? Ipaliwanag at magbigay ng mga halimbawa.
3. Kumpletuhin ang mga sumusunod na pahayag at suportahan ang sagot ng mga halimbawa na nasa talahanayan.
 - a. Ang pagkamit at pagsulong ng isang maunlad na pambansang ekonomiya ay....
 - b. Ang mga nagpapatibay na detalye mula sa mga sitwasyon ay.....

Ngayon naman ay ating aalamin ang mga pagbabago sa iyong kaalaman tungkol sa paksa. Balikan ang IRF at sagutan ang bahaging “F” o Final.

Initial	
Revised	
Final	

Makibahagi sa Discussion Forum para malaman kung ano ang naging sagot ng iba pang mga mag-aaral. Makatutulong din ito upang mas maging malinaw pa ang iyong pagkakaunawa sa paksa.

Pamprosesong Tanong:

1. Anu-anong mga nagbago sa iyong pananaw tungkol sa kalakalang panlabas?
2. Bilang isang kabataan at responsableng mamamayan, paano mo pahahalagahan ang iyong mga natutunan upang makatulong sa pagkamit at pagsulong sa isang maunlad na pambansang ekonomiya?

Tseklist ng mga Kakayahan

Ang mga sumusunod ay mga kakayahan na inaasahang iyong nalinang habang sinasagot ang modyul na ito. Ipaliwanag sa ikalaawang kolum kung paano mo nagawa ang kakayahan.

Aking Kakayahan	Aking Mga Nagawa
Nakapagsasaliksik at nakakapagsusuri ng mga artikulo at mga datos	
Napapahalagahan ang ugnayan ng bawat sektor ng ekonomiya	
Nakagagawa ng mga grapikong pantulong sa pag-unawa	
Nakakapagsusuri ng mga patakarang pang ekonomiya	
Nakapagpapaliwanag ng mga datos	
Nakagagawa ng paglalarawan ng mga dahilan at epekto ng kalakalang panlabas	
Nakagagamit ng mga materyales mula sa teknolohiya	
Nakabubuo ng konseptong mapa	
Nakikilahok sa pangkatang talakayan	
Nakalilikha ng mga alternatibong solusyon sa mga suliraning pang ekonomiya gaya ng unfavorable balance of trade at balance of payment	
Pag-uugnay ng mga kaalaman sa real life situations	

ISUMITE

PAGTATAPOS NG PAGPAPALALIM:

Ngayon na mas marami at mas malalim na ang iyong pagkakaunawa sa paksang ito, ikaw ay handa para magpatuloy sa mga susunod na mga bahagi.

Ang iyong layunin para sa bahaging ito ay magamit ang mga kaalamang natutunan mo sa totoong karanasan sa buhay. Isang gawain na magpapakita ng iyong pagkakaunawa sa kabuang ideya o konseptong tinalakay natin sa modyul na ito.

Sa mga naunang modyul, gumawa ka ng pagsusuri patungkol sa mga polisiyang pang ekonomiya at nasubukang gumawa ng project proposal. Marahil nakita mo ang kahalagahan nito sa kolaborasyon ng mga mamamayan, mga sektor ng ekonomiya, at mga patakarang pang-ekonomiya upang makamit pambansang pagsulong at pag-unlad ng ekonomiya.

Sa modyul na ito, napag alaman at naunawaan mo ang kalakaran, kalagayan at kahalagahan ng kalakalang panlabas. Sa susunod na gawain, ikaw ay inaasahang makabuo ng adbokasiya na magpapaigting sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga sektor ng Ekonomiya at mga patakarang pang-ekonomiya nito.

**INAASAHANG
PAGGANAP**

Gawain 18: Performance Task

Paggawa ng Adbokasiyang Pang-ekonomiya

Panuto: Basahing mabuti ang sitwasyon sa ibaba. Pagkatapos magawa ang gawain ay sagutan ang Reflective Journal.

Magkakaroon ng Economic Forum bilang paghahanda sa ASEAN 2015 na gaganapin sa bansang Laos. Bilang Economic Planning Adviser ng NEDA, ikaw ay inatasang bumuo ng adbokasiya para maisulong ang pambansang kaunlaran na iyong ilalahad sa harap ng mga miyembro ng Gabinete ng pamahalaan. Ito ay tatayain gamit ang sumusunod:

- A. Nilalaman
- B. Impak
- C. Kaangkupan
- D. Presentasyon

PERFORMANCE TASK RUBRIC
Mga Pamantayan sa Paggawa ng Adbokasiyang Pang-ekonomiya

KATEGORYA	Katangi-tangi (4 pts.)	Mahusay (3 pts.)	Nalilinig (2 pts.)	Nagsisimula (1 pt.)	Rating
Nilalaman ng Advocacy Campaign	Nagtataglay ng komprehensibo at detalyadong impormasyon ukol sa kalagayang pang-ekonomiya ng bansa na naglalahad ng mga problema, krisis pang-ekonomiya at mga posibleng solusyon na magpapaigting sa kaalaman at partisipasyon ng	Nagtataglay ng sapat na impormasyon ukol sa kalagayang pang-ekonomiya ng bansa na naglalahad ng mga problema, krisis pang-ekonomiya at mga posibleng solusyon na magpapaigting sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang	Nagtataglay ng mga pagkukulang ng impormasyon ukol sa kalagayang pang-ekonomiya ng bansa na naglalahad ng mga problema, krisis pang-ekonomiya at mga posibleng solusyon na magpapaigting	Nagtataglay ng maling impormasyon ukol sa kalagayang pang-ekonomiya ng bansa na naglalahad ng mga problema, krisis pang-ekonomiya at mga posibleng solusyon.	

	mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-ekonomiya nito	Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-ekonomiya nito	sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-ekonomiya nito.		
Presentasyon	May lohikal na organisasyon, detalyado at madaling maunawaan ang daloy ng mga kaisipan at impormasyong inilahad upang suportahan ang kampanya.	May lohikal na organisasyon at madaling maunawaan ang impormasyong inilahad upang suportahan ang kampanya.	May lohikal na organisasyon ngunit hindi sapat upang suportahan ang kampanya.	Hindi maayos ang organisasyon at hindi maunawaan ang mga impormasyong inilahad.	
Kaangkupan ng Advocacy Campaign	Kapakipakinabang, praktikal at naaangkop ang mga hakbang at solusyon upang magpapaigting sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-ekonomiya nito	Naangkop ang mga hakbang at solusyon upang magpapaigting sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-ekonomiya nito	May mga hakbang na hindi naayon upang magpapaigting sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga Patakarang Pang-ekonomiya nito	Maraming pakukulang sa planong hakbang at solusyon na binanggit upang upang magpapaigtin g sa kaalaman at partisipasyon ng mga mamamayang Pilipino sa pagpapabuti at pagpapatupad ng mga Sektor ng Ekonomiya at mga	

				Patakarang Pang-ekonomiya nito .	
Impak	Malikhain, epektibo at nakahihikayat ng malawak na suporta ang kampanya.	Epektibo at nakahihikayat ng malawak na suporta ang kampanya.	May mga bahagi na kailanagn pang linawin dahil ito ay nakakalito o lihis sa mga layunin	Walang nakikitang halaga ang kampanya kaya ito ay hindi pinapansin	

REFLECTIVE JOURNAL

Gamit ang isang Reflection Journal, gawan ng paglalagom lahat ng iyong natutunan sa modyul na ito at kung papaano mo gagamitin ang iyong mga naipong kaalaman para makamit ang pambansang pagsulong at pag unlad.

Sa Modyul na ito, aking napag-alaman na _____

Aking gagamitin ang aking mga natutunan sa pagtulong sa pagkamit ng pambansang pagsulong at pag unlad sa pamamagitan ng _____

ISUMITE

PAGTATAPOS NG PAGLILIPAT:

Paano makakatulong ang adbokasyang pang ekonomiya upang makamit ang pagsulong at pambansang kaunlaran?

Paano mo ilalarawan ang pangwakas na gawain? Paano nakatulong ang paggawa ng mga adbokasiya sa kasalukuyang panahon?

Kung may katanungan at paglilinaw sa paksang ito gamitin ang discussion forum ng modyul.

Binabati kita dahil natapos mo na ang araling ito.

Bago ka magpatuloy sa susunod na aralin kailangan mong sagutan ang Post-Test.

PANGHULING PAGTATAYA:

Ngayon ay tatayahin natin ang iyong mga natutunan mula sa modyul na ito. I click ang titik na nagsasaad ng tamang kasagutan. Makikita mo ang iyong iskor pagkatapos ng pasulit. Kung mahusay ang resulta, maari mo ng gawin ang susunod na modyul. Gawin ulit ang modyul na ito kapag hindi nakuha ang inaasahang antas.

- A1. Ayon sa ulat ng Economy Watch noong 2010, ang total value ng ating export ay US\$50.72 billion, samantalang ang total value ng ating import ay US\$59.9 billion. Ano ang ibig sabihin nito? Ang bansa ay nakakaranas ng
- A. unfavorable balance of payments
 - B. favorable balance of payments
 - C. unfavorable balance of trade**
 - D. favorable balance of trade
- A2. Bakit mahalaga sa Pilipinas ang pagiging kasapi nito sa APEC?
- A. Dahil matatagpuan ang Pilipinas sa Asya Pasipiko
 - B. Sapagkat ang APEC ay nagbibigay ng mga donasyon
 - C. Dahil pinabibilis ng APEC ang pag-unlad ng ekonomya, pagtutulungan, kalakalan at pamumuhunan sa rehiyon ng Asya-Pasipiko**
 - D. Itinataguyod nito ang kapayapaan

- A3. Basahin ang sipi mula sa “Economic and social impacts of trade liberalization” by Diana Tussie and Carlos Aggio

Jamaica and the Philippines

(weak economic results, but with apparent social improvements)

Recent trends show that the economic performance of these countries has been modest. The Philippine economy has not been able to raise the standard of living of its population above its level of the 1980s. At 1995 prices, a Filipino in 1980 had \$1,173 compared to \$1,165 in 2001. Jamaica registered a slightly better situation. Its period of fastest growth in the last two decades was 1986–1990 (at an average annual rate of 5 per cent), but throughout the 1990s the economy grew at a much slower rate. Trade reform did produce an impact on trade flows. In both cases, import dynamism exceeded export dynamism. In the Philippines, aggregate imports exceeded exports for most of the years since 1985. Export growth in the 1980s was flat, but, starting in 1990, aggregate exports expanded dramatically and peaked in 2000, despite the Asian financial crisis. However, aggregate exports expanded at a slower rate than that of imports. At the same time, there was a marginal decline in the Coping with Trade Reforms: A Developing-Country Perspective on the WTO Industrial Tariff Negotiations 94 openness of the Jamaican economy, measured by the ratio of the sum of exports and imports of goods and services to GDP, over the two decades. Imports of goods and services as a proportion of GDP rose marginally, but not sufficiently to offset the decline in the ratio of exports of goods and services to GDP. Despite these economic outcomes, the social development indicators of both countries have registered a positive trend. In the Philippines, life expectancy at birth rose by slightly over eight years and literacy improved during the period 1980–2001. The data also indicate that over the past 25 years an increasing number of Filipinos have gained access to infrastructure and technologies. The poverty problem appeared to have been alleviated, but it worsened in the early 1990s. There has been an impressive decline in the proportion of poor families in urban areas. In the case of Jamaica, unemployment fell in the 1980s and remained fairly constant in the 1990s, while poverty also declined.

Mula sa sipi na binasa, paano nakakaapekto ang trade liberalization sa buhay ng nakakaraming Pilipino?

- A. Lumakas ang importasyon ng bansa
- B. Tumaas ang life expectancy, literacy rate, access to infrastructure at teknolohiya ng mga Pilipino**
- C. Dumami ang naghihirap sa bansa lalo na sa mga urban area
- D. Maraming Pilipino ang walang trabaho

- A4. Suriin ang sumusunod na mga sitwasyon at tukuyin kung ano ang posibleng kahahantungan ng pagkakaroon ng mga ito sa bansa?
- i. Mabilis na pag-unlad ng teknolohiya
 - ii. Mataas na bahagdan ng Banyagang Namumuhunan sa Bansa
 - iii. Palagiang pagbisita ng Presidente sa mga karatig bansa
- A. Pagtaas ng bilang ng mga pilipinong nagtatrabaho sa ibang bansa
 - B. Pagdami ng trabaho sa Pilipinas at pagkawala ng kaugaliang Pilipino
 - C. Pagtaas ng antas ng pamumuhay ng mga Pilipino dahil sa makabagong teknolohiya
 - D. Pag-angat ng ekonomiya ng bansa kasabay ng mga pagbabago sa lipunan nito**
- A5. Ang bawat bansa ay nakikipagkalakan sa ibang bansa upang matugunan ang pangangailangan ng ekonomiya. Paano nagkakaroon ng depisit sa kalakalan?
- A. Kapag umabot sa quota
 - B. Di sapat ang kalakalan
 - C. Ang import ay higit na malaki kaysa export**
 - D. Ang export ay higit na malaki kaysa import
- A6. Ang pabgo-bagong takbo ng negosyo ay nakakaapekto sa ekonomiya. May panahon na mahina ang negosyo, hindi balanse ang ekonomiya at walang katiyakan ang lahat. Sa anong panahon nararanasan ang ganitong sitwasyon?
- A. Prosperity
 - B. Recovery
 - C. Depression
 - D. Recession**
- A7. Mayroong iba't-ibang uri ng pamilihan sa isang ekonomiya na may kaniya-kaniyang katangian. Ano ang tawag sa isang organisadongpamilihan ng mga securities at kung saan nagaganap ang pagpapalitan ng mga ito?
- A. Labor market
 - B. Black market
 - C. Financial market
 - D. Stock market**
- A8. Ang mga bansa ay inuuri ayon sa antas ng kaunlaran na natamo. Ang mga umunlad at papaunlad pa lamang na mga bansa ay nabibilang sa Third World. Alin sa mga ito ang naging hadlang sa pagsulong ng ekonomiya ng mga papaunlad na bansa?
- A. Hindi mahusay na pamamahala
 - B. Pagliit ng bilang ng lakas paggawa
 - C. Mababang kakayahan na gumawa ng mga capita goods**
 - D. Mababang demand ng likas na yaman

- A9. Maraming serye ng pagpupulong ang ginawa para sa kalakalan sa ilalim ng General Agreement on Tariff and Trade. Ano ang magandang ibinunga ng Uruguay round ng GATT?
- A. Pagkatatag ng World Trade Organization**
 - B. Dumami ang miyembro nito
 - C. Lumawak ang kalakalan
 - D. Nabawasan ang taripa sa kalakalan
- A10. Sa pagnanais na matulungan ang mga magsasakang Pilipino, ang pamahalaan ay ipinatupad ang reporma sa lupa. Ano ang pangunahing layunin ng reporma?
- A. Magkaroon ng sariling lupa ang mga magsasaka**
 - B. Yumaman ang mga magsasaka
 - C. Mabawasa ang yaman ng mga may-ari ng lupa
 - D. Maging produktibo ang mga magsasaka
- M11. Ayon sa modelong Sustainable Development na isa sa mga batayan sa pagsukat ng pag-unlad ng mga bansa, ang mga mamamayan ng bansa ay dapat maturuan ng mga kakayahang mapagtagumpayan ang mga hamon ng ika-21 Siglo. Aling aksiyon ng gobyerno ang naglalayong mapaigting ang kolaborasyon ng mga mamamayan, Sektor ng Ekonomiya, at mga Patakarang Pang-ekonomiya ng bansa?
- A. TESDA NC Scholarship
 - B. Public Private Partnership**
 - C. K-12
 - D. Matuwid na Daan
- M12. Ang populasyon ay lubhang mahalaga para sa pag-unlad ng pambansang ekonomiya, anong salik ang maaaring maka-apekto sa pagiging produktibo ng mga mamamayan sa pagsasagawa ng kanilang mga gawain?
- A. Kaalaman sa teknolohiya
 - B. Nalinang na kakayahan at kasanayan**
 - C. Kultura at edad
 - D. Kapaligiran at edukasyon
- M13. Anong hamon sa bansang Hapon ang nagpatindi ng paniniwala ng mga tao na ang ekonomiya nito ay hindi na matatag at wala ng kakayahang makipag-kompetensiya sa mga mauunlad na bansa?
- A. Pagragasa ng bagyong Haiyan
 - B. Pagtama ng matinding Tsunami sa nasabing bansa**
 - C. Paglindol na nagdulot ng kamatayan ng daan-daang Hapones
 - D. Pagsira ng malakas na storm surge sa mga imprastruktura ng bansa

- M14. Suriin ang pahayag ng World Bank patungkol sa ekonomiya ng Pilipinas:
“Despite higher growth, poverty incidence of the population barely improved from 26.3 percent in 2009 to 25.2 percent in 2012, suggesting that higher growth has yet to benefit many of the poor. Natural calamities brought about by climate change have also pushed millions of Filipinos into poverty.”
- Ano ang ipinahiwatig nito?
- A. Hindi umuunlad ang bansang Pilipinas
 - B. Ang administrasyong Aquino ay hindi epektibo sa paglutas ng mga suliraning pang ekonomiya
 - C. Umuunlad ang bansa ngunit hindi sapat upang kompletong solusyunan ang kahirapan**
 - D. Ang mayayaman lamang ang nakikinabang sap ag unlad ng bansa.
- M15. Ang kakulangan ng kapital ay isa sa mga suliranin ng sektor ng idustriya. Alin sa mga sumusunod ang epekto ng nasabing suliranin?
- A. maraming manggawa ang mawawalan ng trabaho
 - B. mahirap gawin ang pagpapalawak ng industriya**
 - C. mahihikayat ang mga mamumuhunan
 - D. magpapautang ang mga bangko
- T16. Ang mga guro sa pribado at pampublikong paaralan ay naatasan ng pamahalaan na makilahok sa pagkamit ng mga adhikain ng Philippine Agenda 21 partikular na sa prinsipyong Development of Full Human Potential. Ikaw ang Punong Guro ng Mataas na Paaralan ng Balatoc at tatayain mo kung ang mga guro mo ay tumutupad sa iniatas sa kanilang tungkulin. Paano mo ito gagawin?
- A. Pumasok sa loob ng klasrum at magsagawa ng obserbasyon tungkol sa pamamaraan ng pagtuturo ng guro sa oras na hindi nito inaasahan
 - B. Gawing kondisyon sa pagkuha ng Performance Bonus ang isang Banghay Aralin na tumutugon sa kinakailangan ng programang Philippine Agenda 21
 - C. Bigyan ng maraming handout ang mga guro tungkol sa Philippine Agenda 21
 - D. Gawing alituntunin sa paaralan ang paggamit ng makabagong estratehiya sa pagtuturo na magpapalabas sa iba’t ibang kakayahan ng mga mag-aaral at susundan ito ng regular na Classroom Observation**
- T17. Tinuturing na Asia’s Next Tiger ang Pilipinas ayon sa ulat ng World Bank. Ikaw bilang consultant ng NEDA, ano ang iyong maipapayo upang maisakatuparan ito?
- A. manatiling mahigpit sa pakikipagkalakan sa ibang bansa upang protektahan ang lokal na ekonomiya
 - B. gumawa ng adbokasiya upang hikayatin ang mga mamamayan na maging produktibo at aktibong makilahok tungo sa maunlad na ekonomiya**
 - C. hayaan ang pamahalaan na gawin ang nararapat
 - D. bigyan ng pera ang mga mahihirap

- T18. Isa sa mga suliraning pang ekonomiya sa bansa ay ang kawalan ng trabaho. Ikaw bilang punong guro ng isang Senior High School, ano ang iyong maitutulong upang matugunan ito?
- A. **siguraduhin na ang mga produkto ng iyong paaralan ay magkakaroon ng kasanayan na magagamit sa paghahanap buhay**
 - B. humingi ng pera mula sa pamahalaan upang matustusan ang pangngailangan ng paaralan
 - C. bigyan ng matataas na marka ang mga mag aaral upang madaling makahanap ng trabaho
 - D. babaan ang tuition fee upang marami ang mag enroll
- T19. Tumataas ang bilang ng mga negosyanteng hindi nagpaprehistro ng kanilang negosyo sa pamahalaan. Ito ay malaking kawalan, dahil kakapusin ang pamahalaan sa pundo na gagamitin sana sa mga programa at proyekto. Ikaw bilang konsehal ng iyong lungsod, paano mo hihikayatin ang mga negosyante na magparehistro at magbayad ng tamang buwis?
- A. bigyan ng mabigat na parusa ang mga negosyanteng hindi nagpaprehistro sa gobyerno
 - B. higitan ng pamahalaan ang batas laban sa mga negosyante sa underground economy
 - C. **luwagan ng pamahalaan ang proseso sa pagkuha ng mga dokumento na kakailanganin sa pagpaprehistro ng negosyo**
 - D. ikulong ang mga negosyanteng hindi nagpaprehistro sa gobyerno
- T20. Ang sektor ng agrikultura ay dumadanas ng pagkalugmok at pagkahina dahil sa iba't-ibang kadahilanan. Ikaw bilang bagong kalihim ng Kagawarang ng Agrikultura, ano ang iyong magagawa upang mapabuti ang kalagayan ng sektor?
- A. **hikayatin ang pamahalaan, pribadong sektor, at mamamayan na makilahok sa alintuntunin ng ahensya tungo sa modernisasyon**
 - B. humingi ng dagdag badyet para sa kagawaran
 - C. pamuhunan sa ibang bansa upang makalikom ng maraming salapi
 - D. mag angkat ng maraming produkto

GLOSSARY OF TERMS USED IN THIS LESSON:

Absolute Advantage

- ipinanukala ni Adam Smith, ang “Ama ng Ekonomiks” upang bigyang-katwiran ang higit na pakinabang sa pakikipagkalakalan at espesyalisasyon sa produksiyon

Balance of Trade

- nagpapakita kung mas malaki ang kitang iniluwas o inaangkat na halaga ng mga produkto.

Comparative Advantage

- ipinanukala ni David Ricardo, ang “Ama ng Makabagong Ekonomiks”
- isinasaad na ang espesyalisasyon at malayang kalakalan ay higit na magdudulot ng benepisyo sa magkaka-partner na bansa sa kalakalan
- Ito ay magdudulot ng mas episyenteng paggawa at mas maraming produktong maaaring pamilian ng mga tao.

Export

- kalakal na ipinadadala sa ibang lupain

Import

- kalakal na galing sa ibang lupaín

Protektionismo

- pang-ekonomiyang patakaran na nililimitahan ang kalakalan sa pagitan ng mga estado sa pamamagitan ng mga pamamaraan tulad ng mga tariffs sa mga nai-import na mga kalakal, mahigpit na quota, at ng iba't-ibang mga iba pang mga regulasyon ng pamahalaan

Trade Liberalization

- Ang pag-alis o pagbawas ng mga paghihigpit o mga hadlang sa malayang kalakalan sa pagitan ng mga bansa.

REFERENCES AND WEBSITE LINKS USED IN THIS LESSON:

Benefits of International Trade

<http://www.economywatch.com/international-trade/benefit.html>

The Philippine economy, 1998 to 2010: (Part III) Foreign trade in the economy

<http://www.philstar.com/business/693639/philippine-economy-1998-2010-part-iii-foreign-trade-economy>

International trade: Absolute and comparative advantage

<https://www.youtube.com/watch?v=Vvfzaq72wd0>

PH Improves Standing As World Trade Destination

<http://ppp.gov.ph/?p=20965>

Why do countries restrict trade?

<https://www.youtube.com/watch?v=Y2X3KPilAt0>

Types of Trade Restrictions

<https://www.youtube.com/watch?v=e2gQxN1OBg>

The myth of protectionism

<http://manilastandardtoday.com/2013/10/25/the-myth-of-protectionism/>

Does Trade Protection Improve Firm Productivity? Evidence from Philippine Micro Data

<http://dirp4.pids.gov.ph/ris/dps/pidsdps1032.pdf>

Why the Philippines Must Dismantle Its Protectionism

<http://dapinoychronicle.wordpress.com/2013/05/01/why-the-philippines-must-dismantle-its-protectionism/>

14 years of oil deregulation is enough!

<http://arnoldpadilla.wordpress.com/2012/02/10/14-years-of-oil-deregulation-is-enough-last-part/>

Trade liberalization in agriculture results in worsening poverty, underdevelopment

<http://bulatlat.com/main/2013/10/10/trade-liberalization-in-agriculture-resulted-in-worsening-poverty-underdevelopment/>

Solon calls for review of privatization law

<http://newsinfo.inquirer.net/breakingnews/nation/view/20110106-312838/Solon-calls-for-review-of-privatization-law>

The Benefits of Trade for Developing Countries

http://www.ustr.gov/sites/default/files/uploads/factsheets/2008/asset_upload_file226_15014.pdf

Trade liberalization: Poverty's friend or foe?

<http://www.idrc.ca/EN/Resources/Publications/Pages/ArticleDetails.aspx?PublicationID=693>

The Philippine Economy on Rise

<https://www.youtube.com/watch?v=SDL-dU9dXQE>

The Philippines: The next Asian Tiger economy?

<http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2014/06/philippines-asian-tiger-econom-2014612144132483842.html>

Why is the Philippines still poor?

<http://globalnation.inquirer.net/viewpoints/viewpoints/view/20090825-221948/Why-Is-the-Philippines-Still-Poor>